

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Obdo/68/2022
Identifikačné číslo spisu:	1620202049
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Miroslava Janečková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1620202049.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Eriky Čanádyovej v spore žalobcu Úrad pre verejné obstarávanie, Ružová dolina 10, 821 09 Bratislava, IČO: 31 797 903, proti žalovaným 1/ Obec Čekovce, Čekovce 19, 962 41 Bzovík, IČO: 00 319 791, zastúpenému URBÁNI & Partners s.r.o., Skuteckého 17, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 36 646 181, 2/ ULTRASTAV s.r.o., Š. Moyzesa 431/14, 965 01 Žiar nad Hronom, IČO: 45 881 146, zastúpenému advokátkou JUDr. Luciou Sklenárovou, ul. SNP 94, 965 01 Žiar nad Hronom, o určenie neplatnosti zmluvy, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 4CobVO/2/2022-266 z 26. mája 2022, v spojení s opravným uznesením č. k. 4CobVO/2/2022-275 z 24. júna 2022, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 4CobVO/2/2022-266 z 26. mája 2022, v spojení s opravným uznesením č. k. 4CobVO/2/2022-275 z 24. júna 2022 v napadnutom výroku týkajúcom sa nároku na náhradu trov konania žalovaného 1/ a 2/ z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Malacky (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 29CbVO/12/2020-183 z 9. novembra 2021 zamietol žalobu a žalovanému 1/ a 2/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% s tým, že o ich výške rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí samostatným uznesením.

2. Výrok týkajúci sa náhrady trov konania súd prvej inštancie odôvodnil citáciou ustanovení §§ 255 ods. 1, 262 ods. 1 a 2 CSP a úspechom žalovaných v konaní.

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením č. k. 4CobVO/2/2022-266 z 26. mája 2022 v znení opravného uznesenia č. k. 4CobVO/2/2022-275 z 24. júna 2022 pripustil späťvzatie žaloby zo dňa 18. augusta 2020, rozsudok Okresného súdu Malacky č. k. 29CbVO/12/2020-183 zo dňa 9. novembra 2021 zrušil a konanie vedené pred Okresným súdom Malacky pod sp. zn. 29CbVO/12/2020 zastavil a žalovaným 1/ a 2/ priznal proti žalobcovi nárok na

náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník.

4. V odôvodnení výroku o nároku na náhradu trov konania poukázal na ustanovenie § 396 ods. 1 v spojení s § 256 ods. 1 CSP, na späťvzatie žaloby žalobcom bez zavinenia žalovaných a z toho vyplývajúce procesné zavinenie žalobcu na zastavení konania. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom žalobcu o existencii dôvodov osobitného zreteľa hodných pre nepriznanie náhrady trov konania žalovaným v zmysle § 257 CSP v predmetnom konaní. Odvolací súd konštatoval, že uvedené ustanovenie je nutné vykladať reštriktívne, nie je možné na neho prihliadať kedykoľvek, v zmysle svojvôle a bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Z odseku 21 odôvodnenia uznesenia vyplýva, že odvolací súd považoval za nesprávne použitie výnimky upravenej v § 257 CSP pri štátnom orgáne, ktorý procesne zaviniť zastavenie konania. Ďalej konštatoval, že nie je preukázané, že žalobca mal ex lege povinnosť podať odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie. Za zrejmé považoval, že žalobca podal odvolanie z dôvodu jeho neúspechu v prvoinštančnom konaní a preto neobstojí jeho tvrdenie, že k späťvzatiu došlo len v dôsledku legislatívnej zmeny. Žalobca nepreukázal, že by mu bola zákonom stanovená povinnosť podať odvolanie proti rozhodnutiu. Záverom poukázal na vznik ďalších trov konania žalovaným v súvislosti s podaným odvolaním pri uplatňovaní ich procesných práv a povinností.

5. Proti výroku odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) navrhujúc, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti zmenil a žalovaným náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania nepriznal, prípadne, aby dovolací súd dovolaním napadnutý výrok uznesenia odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 420 písm. f/ a 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Dovolateľ sa nestotožnil so závermi uvedenými v odseku 21 a 22 odôvodnenia dovolaním napadnutého uznesenia. Poukázal na jeho povinnosť vyplývajúcu z § 180 zák. č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 31. marca 2022 podať návrh na určenie neplatnosti v prípadoch, ak zistil uzavretie zmluvy, koncesnej zmluvy, rámcovej dohody alebo dodatku k zmluve, koncesnej zmluve alebo rámcovej dohode (ďalej len ako „zmluva“) v rozpore s týmto zákonom. Upriamil pozornosť na skutočnosť, že žalovaný 1/ porušil Zákon o verejnom obstarávaní jeho postupom, deklaroval dovolateľ v rozhodnutí č. k. 16061-6000/2019-OD/6 z 31. júla 2020. Dovolateľ teda podal návrh na základe preukázaného zistenia porušenia ustanovení Zákona o verejnom obstarávaní. Ďalej poukázal na zmeny, ktoré priniesol zák. č. 395/2021 Z. z. (a to konkrétne ustanovenie § 187h ods. 13 zákona), ktorým sa mení s účinnosťou od 31. marca 2022 Zákon o verejnom obstarávaní. Vyslovil názor, že vychádzajúc z legislatívno-právnej úpravy možno konštatovať, že tak, ako bolo jeho právnou povinnosťou podať predmetné žaloby, bolo jeho právnou povinnosťou v zmysle novely, vziať predmetné návrhy späť. Nezavinil teda zastavenie konania, pretože späťvzatie žaloby nebolo výsledkom postupu dovolateľa, ale zákonodarcu, ktorý mu túto povinnosť stanovil priamo do Zákona o verejnom obstarávaní. Uvedenú skutočnosť označil za dôvod osobitného zreteľa, umožňujúci trovy konania stranám nepriznať. Poukázal na rozdielnu rozhodovaciu prax senátov Krajského súdu v Bratislave, keď v uzneseniach č. k. 1CobVO/1/2022-257 zo dňa 26. mája 2022 a č. k. 1CobVO/1/2021-247 zo dňa 21. júna 2022 a tiež č. k. 3CobVO/3/2022-237 zo dňa 24. mája 2022, sp. zn. 3CobVO/1/2022 zo dňa 22. júna 2022, sp. zn. 3CobVO/3/2021 zo dňa 24. mája 2022 dospel krajský súd k záveru o splnení podmienok pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP a rozhodol tak, že stranám sporu právo na náhradu trov konania nepriznal. Na podporu správnosti svojich záverov poukázal na totožnú rozhodovaciu prax v totožných právnych veciach Okresného súdu Malacky. Poukázal ďalej na nález ÚS SR IV. ÚS 49/06 zo dňa 14. septembra 2006 a rozhodnutie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 14/07 zo dňa 17. mája 2007, v ktorých ústavný súd zdôraznil požiadavku, aby sa v rovnakých veciach rozhodovalo rovnakým spôsobom. Okrem skutočnosti, že odvolací súd v druhovo rovnakej veci rozhodol protichodným spôsobom, za ktorý dôvod priznania náhrady trov konania žalovaným označil skutočnosť, že žalobca nepreukázal, že by mu bola zákonom stanovená povinnosť podať odvolanie proti rozhodnutiu. Uzavrel, že Krajský súd v Bratislave v predmetnom uznesení otočil ústavou chránené právo na súdnu ochranu v neprospech žalobcu, keď mu vytkol, že podal odvolanie z dôvodu jeho neúspechu v

prvoinštančnom konaní a že nepreukázal povinnosť podať odvolanie proti rozhodnutiu, na základe čoho rozhodol o nároku na náhradu trov žalovaným.

6. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k odvolaniu navrhol dovolanie odmietnuť, prípadne zamietnuť. Namietal, že povinnosťou žalobcu bolo postupovať nielen v súlade so zákonom, ale aj podľa európskych právnych predpisov. Samotná zmena zákona bola možno vyvolaná jeho predchádzajúcou nesprávnou formuláciou, ktorú mohol žalobca práve použitím práva EÚ riešiť už pred podaním žaloby a tým sa jej úplne vyhnúť. Považoval za potrebné zdôrazniť, že ustanovenie § 257 CSP sa používa vo výnimočných prípadoch, prevažne v prípadoch, ktoré sa dotýkajú sociálneho rámca, rodiny a maloletých.

7. Žalovaný 2/ sa k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas, na to oprávnenou osobou, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpenou v súlade so zákonom (429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP a contrario) pred samotným vecným prejednaním dovolania najskôr skúmal, či dovolanie je procesne prípustné.

9. Podľa ust. § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

10. Podľa ust. § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené primárnym záverom dovolacieho súdu o prípustnosti dovolania a až následným sekundárnym záverom týkajúcim sa jeho dôvodnosti. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení upravujúcich otázku prípustnosti dovolania je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať vecným prejednaním dovolania, musia byť splnené podmienky prípustnosti dovolania vyplývajúce z ust. § 420 alebo § 421 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, t. j. aby (okrem iného) dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v ust. § 431 až § 435 CSP.

12. Podľa Čl. 46 os. 1 ústavy, každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanoveným zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

14. Podľa § 355 ods. 1 CSP proti rozsudku súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon nevylučuje.

15. Podľa § 359 CSP odvolanie môže podať strana, v ktorej v neprospech bolo rozhodnutie vydané.

16. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (napr. IV. ÚS 77/02). Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom

základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciu a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (II. ÚS 291/2021).

17. Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu o arbitrárne rozhodnutie ide najmä vtedy, ak je svojvoľné. Môže tiež ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo môže ísť o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný exces (III. ÚS 264/05, I. ÚS 115/2020).

18. V danom prípade dovolateľ v podanom dovolaní namieta rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania, ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí a teda ho možno podľa § 420 CSP považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (porovnaj napr. uznesenie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 230/2021 z 27. apríla 2021, uznesenie NS SR sp. zn. IVObo/2/2021 z 29. septembra 2021).

19. Dovolací súd sa stotožnil s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého každé rozhodnutie súdu, ktorým úspešnej sporovej strane neprizná náhradu trov konania musí byť zo svojej podstaty výnimočným rozhodnutím, prijatým na základe riadneho zváženia všetkých relevantných okolností konkrétneho prípadu a na základe prísne reštriktívneho výkladu ust. § 257 CSP a v ňom obsiahnutej formulácie „dôvody hodné osobitného zreteľa“. Uvedená právna úprava priamo vychádza z predchádzajúcej právnej úpravy zakotvenej v ustanovení § 150 OSP. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchylku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradiť trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojim zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (pozri napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/17/2009 zo dňa 28. januára 2010, sp. zn. 5Cdo/67/2010 zo dňa 9. júna 2010, či sp. zn. 3MCdo/46/2012 zo dňa 9. januára 2014) ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v predjednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 255 ods. 1 CSP), prípadne so zásadami zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP).

20. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkom súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať uvedené základné právo účastníkov garantované v Čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04, II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

21. So zreteľom na uvedené sa dovolací súd stotožnil s názorom dovolateľa, že v právnom štáte nemôže byť na ťarchu tá skutočnosť, že strana sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané, využije právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu, s ktorého výrokom nesúhlasí, teda, že dovolateľ podal opravný prostriedok bez toho, že by mu zákon takúto povinnosť ukladal. Takýto výklad zákona nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona, predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces. Žalovanými v súvislosti s odvolacím konaním vynaložené trovy v žiadnom prípade nemožno považovať za trovy konania procesne zavinené žalobcom v zmysle § 256 ods. 2 CSP, nakoľko predpokladom povinnosti na náhradu trov v zmysle § 256 ods. 2 CSP je zavinené porušenie procesnej povinnosti, ktoré malo za následok trovy, ktoré protistrana vynaložila zbytočne. Za takéto zavinené porušenie procesnej povinnosti v žiadnom prípade nemožno považovať žalobcom podané odvolanie. Dovolací súd považuje odôvodnenie dovolaním napadnutého výroku rozhodnutia odvolacieho súdu aj za nedostatočné, neurčité, keď konštatoval, že neobstojí tvrdenie

dovolatela, že k späťvzatiu došlo len v dôsledku legislatívnej zmeny bez toho, že by sa bol dostatočne vysporiadal s argumentami žalobcu uvádzanými jednak v späťvzati žaloby, ako aj v priebehu celého konania. Absentujú aj predpoklady preskúmateľnosti úvahy odvolacieho súdu, že je nesprávne, aby ustanovenie § 257 CSP bolo použité ako výnimka pri štátnom orgáne, ktorý procesne zaviniť zastavenie konania. Bez ďalšieho vysvetlenia nie je zrejmé, či má dôvod spočívať v charaktere žalobcu ako orgánu štátu, v prípade ktorom odvolací súd aplikáciu § 257 CSP vylučuje, alebo pre akú konkrétnu skutočnosť považoval odvolací súd aplikáciu ustanovenie § 257 CSP za nesprávnu.

22. Postupom súdu teda došlo k vade v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, ktorá zakladá porušenie práva žalobcu na spravodlivý súdny proces. Dovolací súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu, podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu podľa § 450 CSP na ďalšie konanie, v ktorom sa vysporiada s vytýkanými vadami, opätovne posúdi, či v prejednávanej veci, vzhľadom na žalobcom uvádzané skutočnosti, neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania, nakoľko žalobca zaviniť procesne zastavenie konania, výnimočne prihliadnuť, teda vzhľadom na ktoré by priznanie náhrady trov konania žalovaným mohlo byť posúdené ako neprimeraná tvrdosť, vo veci opätovne rozhodne a svoje rozhodnutie náležite odôvodní v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Vzhľadom na vyššie uvedené sa dovolací súd už ďalej nezaoberal skúmaním prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, ktorým dovolať taktiež odôvodňoval prípustnosť dovolania. Neušlo však pozornosti odvolacieho súdu, že formulácia uvedeného dovolacieho dôvodu nespĺňa požiadavky vyjadrené v ustanovení § 432 CSP, keď dovolať ani nekonkretizoval právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená a od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Nebolo preto možné preskúmať správnosť záveru odvolacieho súdu o procesnom zavinení žalobcu na zastavení konania. V novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.